

Nagyvárosi cigányok

A fotóesszé egy Budapesten élő oláh cigány nagycsaládot szeretne bemutatni egy fényképsorozat segítségével. Ezek elkészítése mögött több év terepmunkája áll, amely nélkül az antropológus fotós számos eseményen jelen sem lehetett volna. A bemutatott csoport egyike azon cigányoknak, akik sikeresen alkalmazkodtak a nagyváros lehetőségeihez, és könnyen integrálódtak a társadalmi környezetükbe. Ugyanakkor – talán éppen ezért – továbbra is ragaszkodnak kultúrájuk számos hagyományos megnyilvánulásához.

A budapesti lakosságnak nemzetiségi és etnikai hovatartozásától függetlenül szembe kell néznie a nagyváros okozta nehézségekkel, amelyek meghatározzák mindennapjait. Sokan élnek itt eltérő kulturális háttérrel, viszonylag kis területre összehúzóva. Nehéz a lakáshoz jutás, nagy a zaj és a levegőszennyezettség, fokozott az emberek pszichikai leterheltsége. Elszegényedés, magányosság, létbizonytalanság, depresszió – sokszor úgy tűnik, mind-mind a nagyvárosi lét velejárói.

Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy a városok lakosságának száma növekszik. A városban élés a nagyszámú kérdőjel és bizonytalanság ellenére is sokak számára vonzó távlatot jelent.

Az oláh cigányok – sok más csoporttal együtt – szerves részét képezik Budapest etnikai sokszínűségének. Őket is leginkább a könnyebb megélhetés reménye köti a nagyvároshoz. A velük foglalkozó újságcikkek, tanulmányok, televízióműsorok hatására a közvélemény szemében ők a szegénység, a bűnözés, az iskolázatlanság szinonimáját jelentik.

Pedig közöttük is akadnak szép számmal olyanok, akik az elmúlt tíz esztendő társadalmi, gazdasági, politikai változásait sikerrel fordították a maguk és közvetlen környezetük javára. Lehetőség nyílt vállalkozások indítására, szabad kereskedésre. Az oláh cigányokat soha nem jellemezte a termelőtevékenység, helyette szívesebben választották és választják a kevesebb kötődéssel járó kereskedelmet. A vidéki vásárokat jellemző lókupecet felváltja az autókereskedő, a házaló cigányt a régiségkereskedő. Üzletelnek ingatlan, színesfém, fával, építőanyaggal és ékszerrel, de az üzletelés iránti fogékonyságuknak és tapasztalatuknak köszönhetően szinte mindennel, ami anyagi haszonnal kecsegtet. Legtöbbjük szoba-konyhás lakásban nőtt fel, mára értékes, sokak számára hivatkozott családi házakban laknak a város frekvenciált kerületeiben, elegánsan öltözködnek, drága autókkal járnak.

Gazdasági körülményeik látványos javulásával, környezetük behatóbb megismerésével jelentősen megnövekedett a lehetőségük a többségi társadalomba való integrálódásra. Egyre több nem cigány ismerős, barát között mozognak az üzleti és a magánéletben egyaránt, így bepillantást nyerhetnek az övéktől eltérő életformákba is. Elérhetővé vál-

nak a globalizálódó városi kultúra asszimilációt elősegítő anyagi és szellemi termékei. A fiatalok acidpartykra is járnak, megjelenik a drogfogyasztás, a műholdas tv-csatornák minden családnál foghatóak. A megismert városi szokások – az öltözködés, a lakóhely kialakítása, a szabadidő eltöltése stb. – részbeni vagy teljes átvétele minden szempontból megvalósíthatóvá vált számukra.

Ezt felismerve különösen szembetűnő, ahogy ez a réteg is igyekszik megőrizni hagyományos kultúráját. A városban való szétszóródás ellenére társadalmi kapcsolathálójukat a kiterjedt rokonsági rendszer határozza meg, ideértve a vidéki hozzátartozókat is. A gyerekek szinte a magyar nyelvvel egy időben tanulnak meg cigányul, melyet a családon belül gyakran használnak. Ünnepeik megszervezése, öltözködési stílusuk, lakókörnyezetük kialakítása, a nemek közötti munkamegosztás, mind-mind cigány szokásokat, értékrendeket tükröznek.

Ez a csoport tehát – hagyományos kultúrájának megőrzése mellett – képessé vált a sokszor merevnek bizonyuló, a város sokszínű csoportjai között húzódó szimbolikus társadalmi határok átjárására. E képességük által kiemelkedő szerephez jutnak a városi kultúrák egymással való megismertetésében, az egymásról kialakított tévképzetek eloszlásában.

A fotók abból a sorozatból valók, melyek 1994 és 1998 között készültek olyan budapesti oláh cigányok között, akik a bevezetőben felvázolt réteghez sorolhatóak. A munkát nagymértékben segítette az a baráti viszony, amely a hosszú évek alatt alakult ki köztem és azok között az emberek között, akiknek az életét szeretném megismerni és megismertetni. E baráti viszony létrejötte és elmélyülése csak úgy volt elképzelhető, hogy sok időt töltöttünk együtt a hétköznapiakat és az ünnepeket, az örömteli dolgokat és a nehézségeket tekintve egyaránt.

A fotográfia nemcsak kiegészítője, illusztrációja lehet írott tanulmányoknak, értekezéseknek, hanem olyan árnyalt részleteket tud láttatni, közvetíteni, melyre a legjobb tollú kutató írása is képtelen. Egy mozdulat, egy gesztus, egy környezet részlet mind-mind lehet olyan jellegzetessége egy közösségnek, melynek megörökítése és bemutatása segíthet közelebb kerülni az adott kultúrához, annak jobb megértéséhez. E részletek felismeréséhez szükséges az adott kultúra szimbólumrendszerének, viselkedésmintáinak beható ismerete, valamint elmélyült kapcsolat annak képviselőivel.

Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a fenti célokat maga elé tűző fotográfia sem kerülheti el a fotótechnika alapos ismeretét, és törekednie kell esztétikai értelemben is értékelhető, értékes képek készítésére.

LÁSZLÓ ENDRE HAJNAL

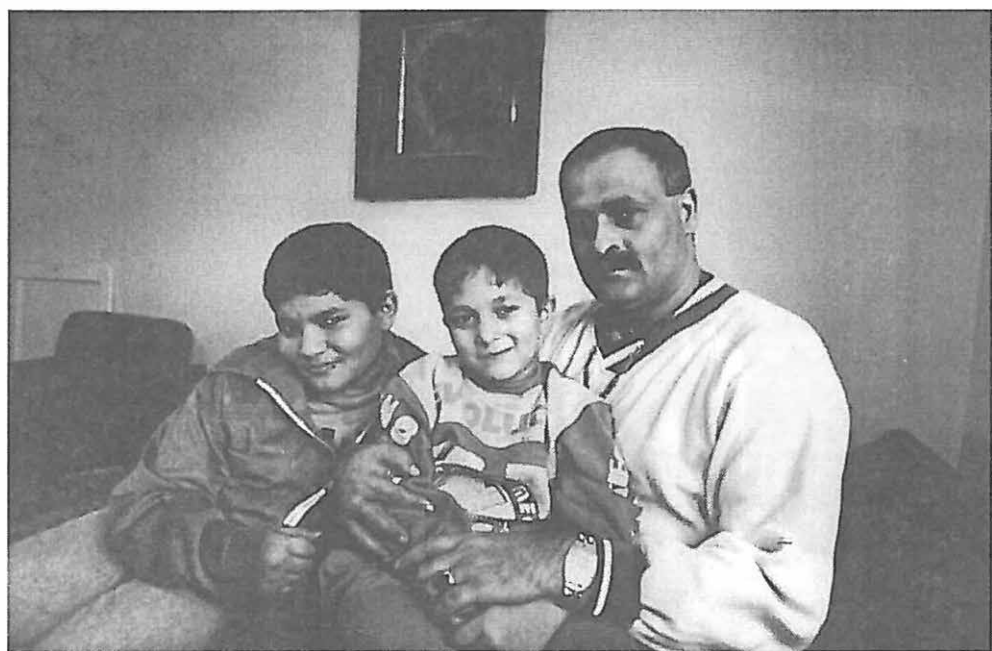
Gypsies in a big city

This photographic essay endeavours to depict the life of a Wlach Gypsy extended family in Budapest. The photos could not have been taken without several years of fieldwork giving the anthropologist-photographer opportunities to witness the events.

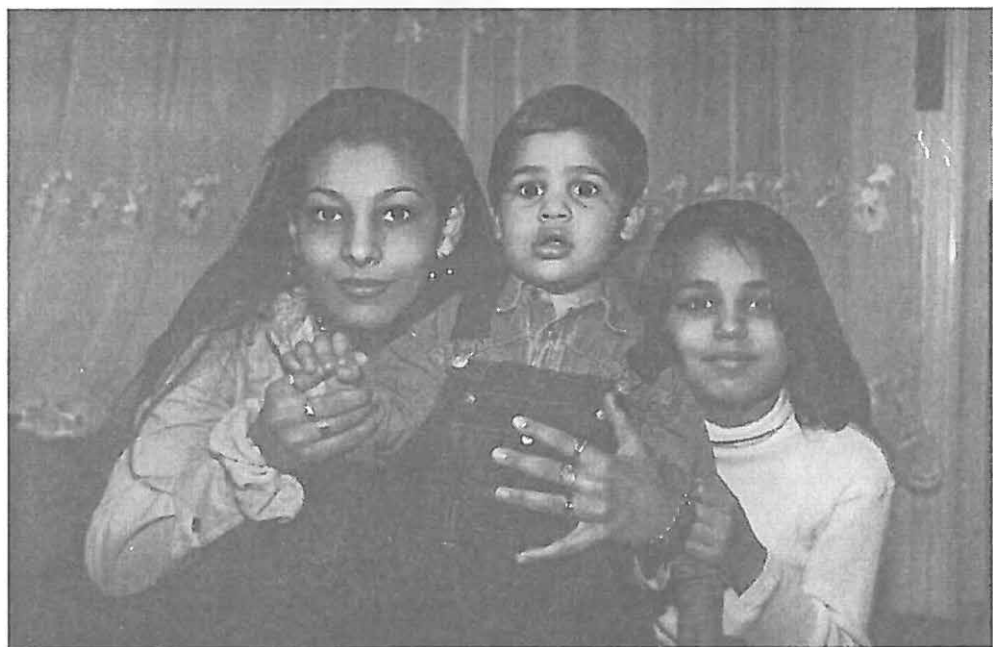
The Gypsy family portrayed one of those who could successfully adapt to the rich variety of opportunities offered by the city, who easily integrated into their social environment, but who have also retained many aspects of their traditions.

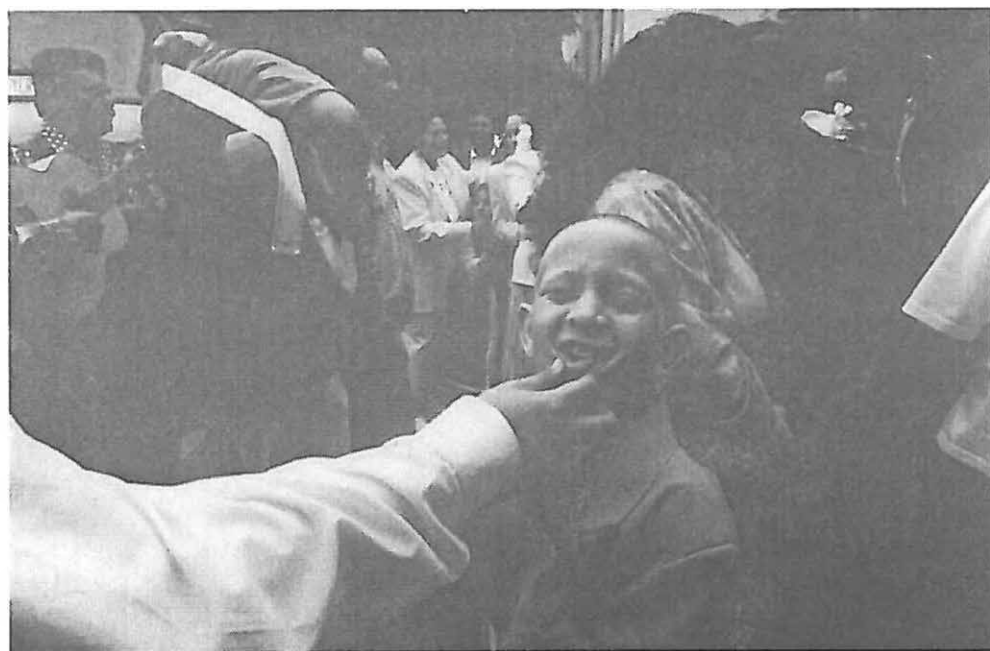
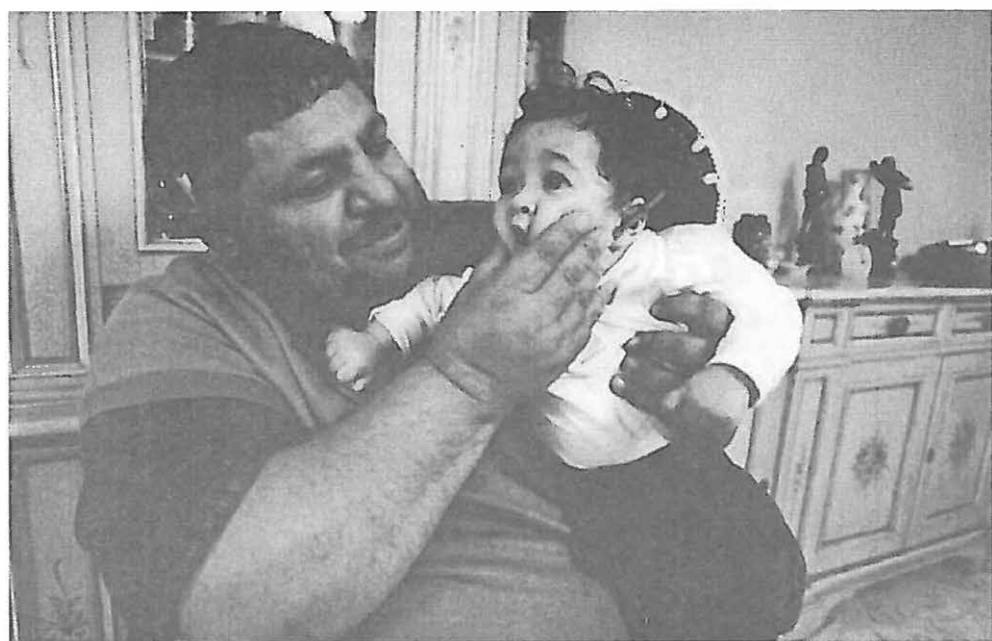

1998 I (1-2): 167-178.
Tabula

Tejano
1998 I (1-2): 167-178.

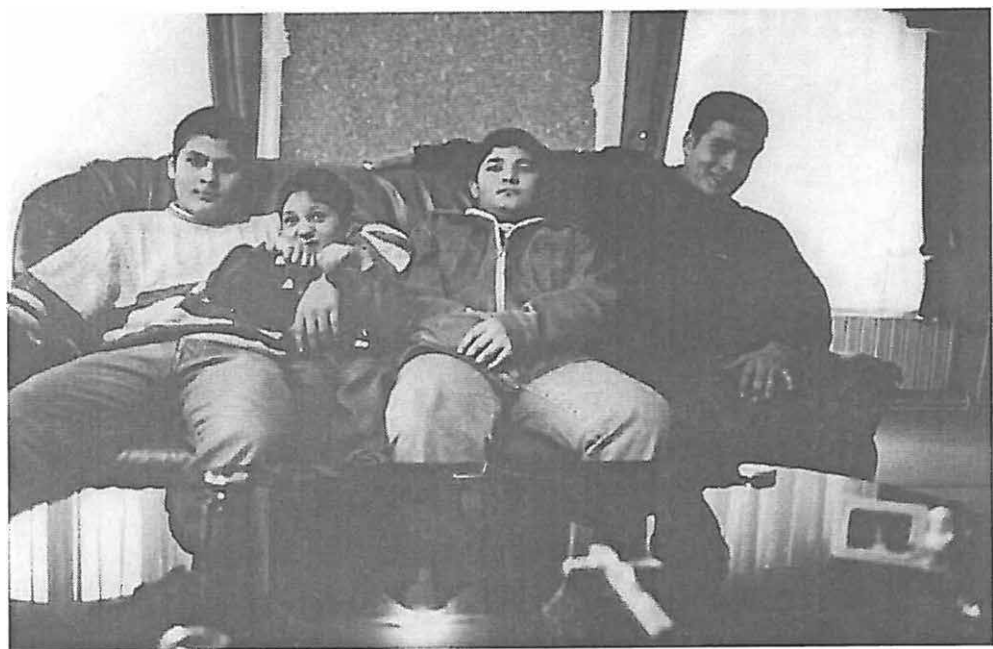

1998 I (1-2): 167-178.
Tabula

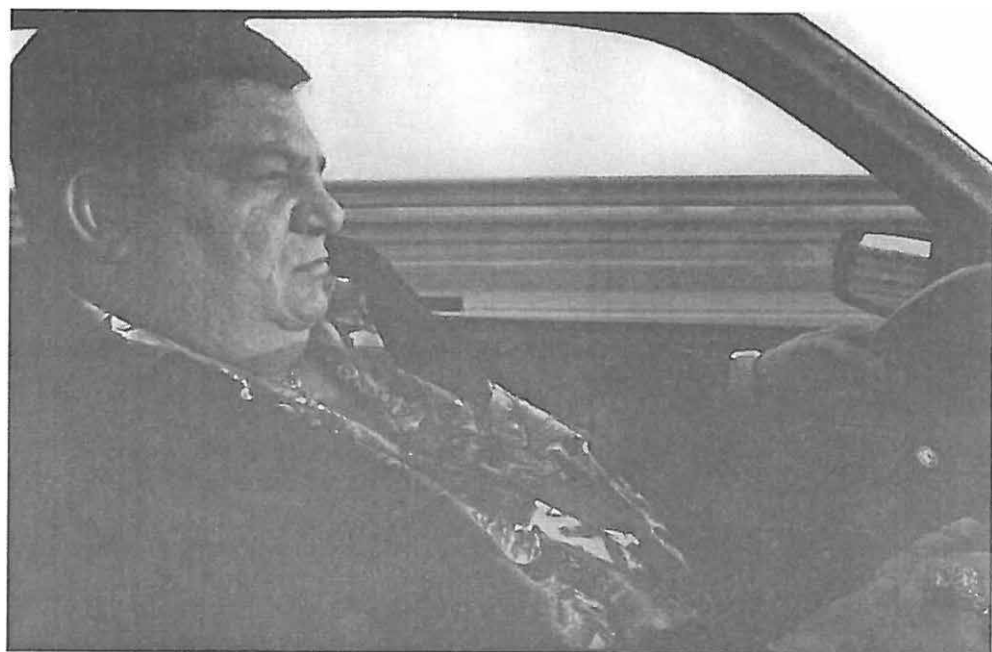

Tabula
1998 I (1-2): 167-178.

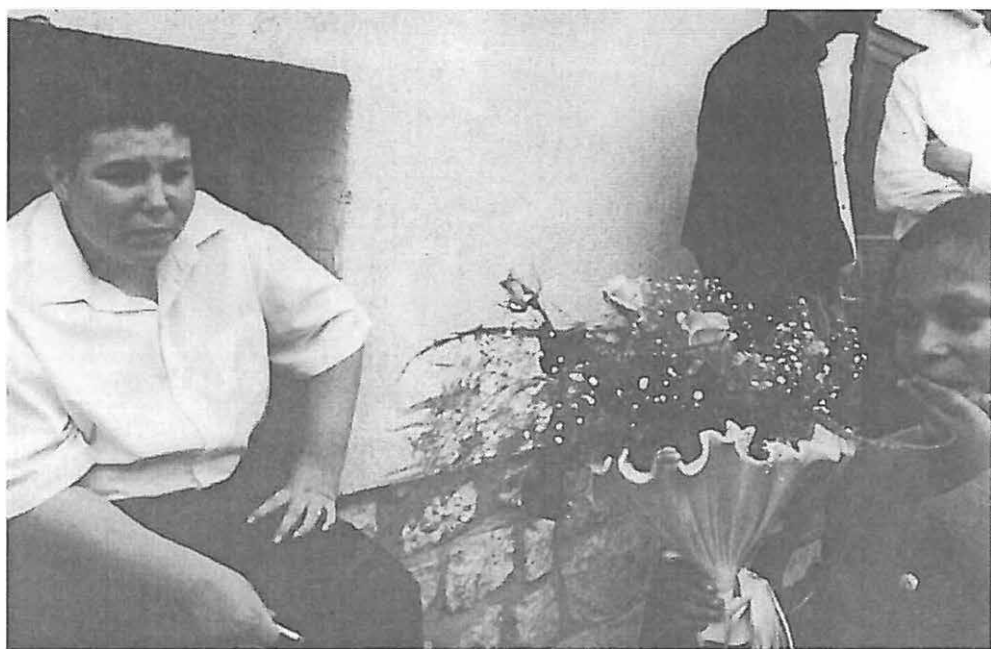
1998 I (1-2): 167-178.
Tabula

Trafalgar
1998 I (1-2): 167-178.

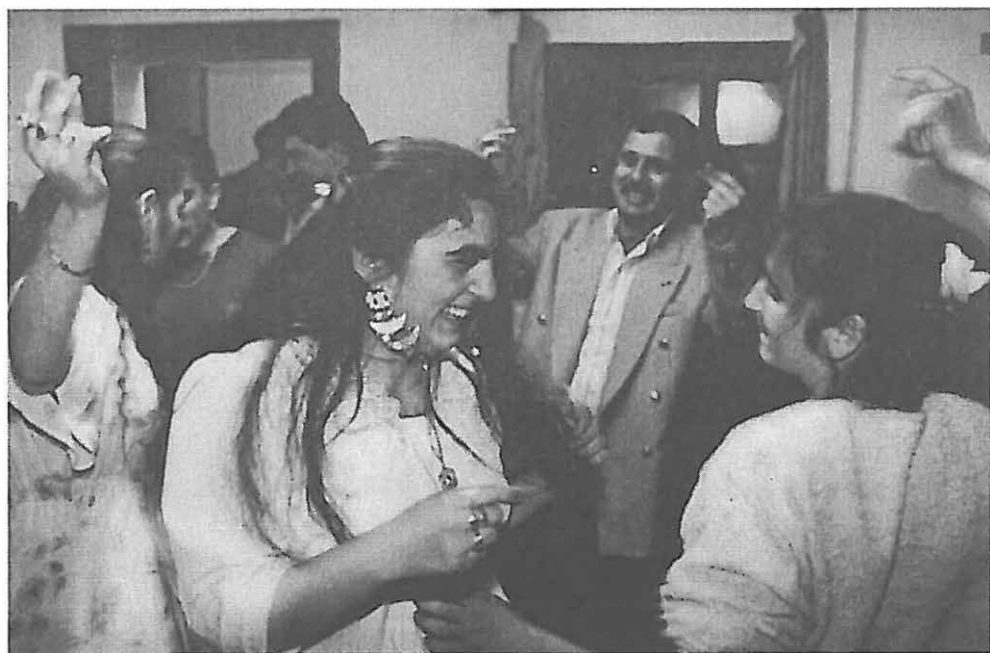

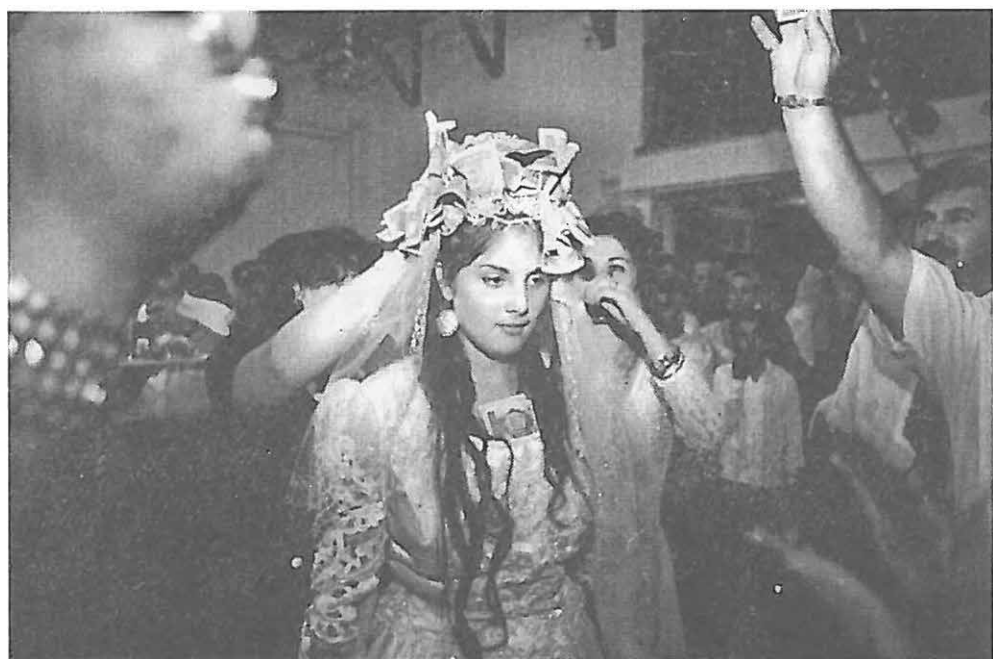

1998 I (1-2): 167-178.
Tabula

Tabula
1998 1 (1-2): 167-178.

1998 I (1-2): 167-178.
Tabita

Таблица
1998 I (1-2): 167-178.

